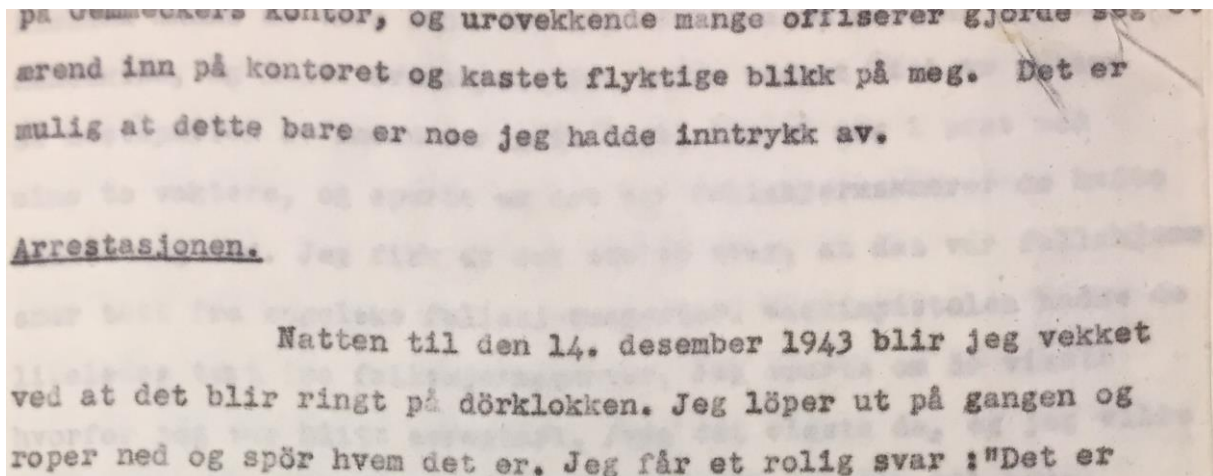

Utdrag fra Svein Hoffs rapport om Gestapos opprulling av motstandsgruppen Lark i Trondheim 1943-1944

Kommentar, Geir: Dette er sidene 5-13 fra en rapport om Gestapos opprulling av motstandsgruppen «Lark» i Trondheim. Sidene 1-4 mangler, og det er uklart hvem rapporten er stilet til, men fremstillingen er nøktern og sannsynligvis til militær overkommando. Svein har gitt mer detaljerte beskrivelser i ukebladet Vi Menn (nr. 28, 7.januar 1965 «Flukten fra Gestapo») og i Klæbuposten – [Kom Dem ut før tyskerne finner Dem her - klebuposten.no](#). Svein skrev sin rapport i London i 1944.

Arrestasjonen

Natten til den 14. desember 1943 blir jeg vekket ved at det blir ringt på dørklokken. Jeg løper ut på gangen og roper ned og spør hvem det er. Jeg får et rolig svar «*det er bare meg, Svein*». Jeg løper ned og åpner døren, med det resultat at en maskinpistol peker inn i brystet på meg. Etter de nødvendige replikkene «*Ta hendene i været, fort*» og «*Er de ingeniør Hoff?*» og «*De er arrestert; det minste forsøk på å flykte, og de blir skutt*», blir jeg ført ut i snøen, barbert og kun iført pysjamas. Døren blir låst, og politiet tar nøklene med seg. Jeg blir ført ut gjennom en åpning i stakittgjerdet som politiet hadde laget. Av en eller annen uforklarlig grunn hadde de ikke turt å gå gjennom porten.

Kommentar, Geir: «Moeheim» på Heimdal hvor Svein ble arrestert, foto fra 1950-tallet til venstre, 80 år senere til høyre. Godt bevart og skånsomt restaurert både innvendig og utvendig

Det var cirka 15 sivilkledde norske og tyske politifolk som var med på min arrestasjon, og de fleste var bevæpnet med maskinpistoler. Jeg ble ført ned hovedveien et par hundre meter fra huset, kastet inn i en bil, og bundet på hender og føtter. Senere kjente jeg igjen en av de som var med på å arrestere meg, nemlig angiveren Rinnan.

Fra Heimdal kjørte vi sydover til Melhus. Politiet hadde 3 biler i alt. Utenfor lensmannsfullmektig Viks bolig stoppet vi, og Vik ble arrestert noenlunde på samme måte som meg. Han hadde fått på seg klærne, men var bakbundet. Han ble plassert i bil nummer 2. Deretter kjørte vi videre sydover til Kvål, over broen på vestsiden av Gaula. Det var åpenbart meningen at sikkerhetspolitiet skulle arrestere enda en mann. Her kjørte heldigvis første bilen i grøften.

Tyskerne måtte begi seg et langt stykke på vei til fots. Et par Statspolitifolk, cirka 27 år, ble satt igjen for å passe på meg. Jeg var da plassert bak i bilen, og hadde én ved siden av meg. Den andre satt i forsetet. Den bilen jeg satt i og en annen sto stille på toppen av en bakke, mens den tredje, som hadde kjørt i grøften, lå lenger nede i veien. Klokken kunne da være sånn ved halv tre tiden om natten. Det var måneskinn, og halvt overskyet. Det hadde regnet litt om natten, så mesteparten av sneen var gått bort. Jeg ga meg i prat med mine 2 voktere, og spurte om det var fallskjermnorer de hadde bundet meg med. Jeg fikk da det stolte svar, at det var fallskjermnorer tatt fra engelske fallskjermagenter. Maskinpistolen hadde de likeledes tatt fra fallskjermagenter. Jeg spurte om de visste hvorfor jeg var blitt arrestert. Joda, det visste de, og jeg ville nok komme til å innrømme det selv også når jeg kom til byen. Jeg skjønte at noe måtte gjøres, og trakk bena opp under meg, la kinnet på håndleddene og lot som jeg begynte å sove. Jeg fikk tak i knuten med tennene og oppnådde å lirke den opp. Deretter trakk jeg armene nedover bena og fingret med knutene ved anklene, med det resultat at jeg også oppnådde å få løsnet dem. Da jeg imidlertid etterpå skulle ta det siste taket med tennene på knuten ved håndleddene, glapp taket og tennene smalt sammen. Mannen i forsetet hoppet til og tok etter hendene mine. «*Ja, var det ikke det jeg tenkte, han har slitt seg*». De kastet seg over meg begge to, og fikk tak i fallskjermnoren igjen, og bant meg på ny på hender og føtter. Etter det følte de seg trygge, og han som satt ved siden av meg begynte så smått å sovne. Jeg begynte imidlertid øyeblikkelig med å ta opp knuten igjen, og var snart helt fri igjen.

Det var vanskelig for meg å ta initiativet til å stikke av, men omsider gikk mannen i forsetet ut for å se etter de andre, og da han endelig ropte at «*Nu kommer de*», rev jeg opp bildøren og løp bortover jordene. Mannen som var utenfor bilen forfulgte meg noen meter, men oppga det fort. Han skrek høyt på den andre at han skulle skyte, og da jeg var kommet cirka 40-50 meter bortover, hadde den andre fått summet seg så meget, at han kunne åpne ild. Jeg må anse det som et heldig tilfelle at han endog ikke traff meg med et streifskudd. Jeg løp inn i et kratt, og rutsjet nedover en is-skråning mot elven. Der løp jeg langsetter elvekanten, over noen store skarpe stener og ødela bena mine. Mine forfølgere var da kommet frem til elvekanten, og rutsjet også utfor. Da krøp jeg imidlertid oppover igjen og inn over jordene.

Etter å ha løpt en 4-500 meter kom jeg frem til en gård, men opplevde den skuffelse å bli jaget ut igjen. Ved neste gård ville de også jage meg ut, men jeg tok meg til rette, idet jeg fant en dongeribukse og et par tøfler. Deretter løp jeg ned til elven igjen og kom til et sted hvor det var litt is. Jeg la meg på maven og gled over.

Kommentar, Geir: Svein (til ve. i bildet) viser hvor han ålte seg over Gaula på tynn is

På en gård på den andre siden av elven, hvor jeg var innom, ble jeg også jaget ut. Jeg bega meg da oppigjennom lia mot Vassfjellet hvor jeg kom innom en fjerde gård. Mannen kunne her heller ikke hjelpe meg, men skulle ta meg med til et sted hvor jeg kunne få melk. Ved nærmere ettertanke forsto jeg at mannen var av den farlige sorten. Hans datter, en pike på cirka 19 år, viste seg imidlertid så lite moralsk fordervet, at hun forhindret sin far i å følge meg direkte i løven gap. Jeg måtte gå alene til vedkommende gård, hvor jeg kom meg inn på kjøkkenet. Det gikk en lang stund, før jeg oppdaget at det hang tyske uniformer på veggene, og da jeg hørte at folk begynte å stå opp, og trampe ovenpå, kommer jeg meg ut i en fart, og løp da oppover mot Vassfjellet.

Jeg trasket i sneen over Vassfjellet til Klæbu en hel dag, og kom meg utpå natten frem til en gård, hvor jeg hadde noen kjente. Jeg fikk mat og klær, men de torde heller ikke ha meg i huset. Jeg brøt inn i en hytte i nærheten, hvor jeg ble liggende en dag. Mannen på gården hadde vært i byen for å komme i forbindelse med min familie, men kom tilbake og fortalte, at hele familien var arrestert. Derimot hadde han med seg medikamenter og penger fra en venn av meg, som er lege, med streng beskjed om at jeg måtte komme meg videre, da blant annet lensmannen i Klæbu hadde fått ordre om å undersøke i alle hytter og gårder i Klæbu.

Jeg kunne da ikke gå mer på bena mine, og ba senere kårkallen på gården om å få ligge i låven hos ham. Han svarte at han ikke var så nervøs av seg, men det måtte skje på den betingelse, at det bare var han som visste om det [kårkallen var Andreas Tanem – [På en betingelse, at bare jeg vet om det - klebuposten.no](#)]. Han kom ned og hentet meg om natten og fulgte meg til låven, hvor jeg grov meg ned i høyet. Hver natt kom han til meg med en flaske melk, en smørklump og en brødbite, og fortalte meg om hva som var hendt. Det var kommet 25 politifolk til Klæbu med politihunder, som lette etter meg. Jeg ba da kårkallen om å reise til byen og oppsøke Arne Bjørneboe [Arne Bjørneboe – WikiStrinda](#), hvilket han også gjorde.

Da Arne Bjørneboe fikk vite hvor jeg var, kom han syklende opp med alt nødvendig utstyr. Jeg fikk barbert meg og fikk på meg sportsklær, og Arne skaffet en sykkel til. Sammen syklet vi inn til

Trondheim, hvor jeg lå i dekning først et sted på Øya. Senere kom Jens Behr til meg med en pistol og fulgte meg gjennom byen til et annet dekningssted, som var ordnet med av Ole Dahl [Ole Edvard Dahl – WikiStrinda](#). Mens jeg lå i dekning her, kom jeg under legebehandling og ble beordret til å ligge til sengs i 14 dager. Cirka 19. desember ble imidlertid brødrene Behr arrestert og jeg måtte komme meg over til et annet dekningssted som ikke var kjent av dem.

Kommentar, Geir: Et av Sveins falske i.d.-kort. Den svarthårete hornbrilletypen til høyre

Jeg hadde fått farget håret mitt svart, og hadde fått hornbriller, så jeg kunne gå noenlunde sikkert gjennom byen til Arne Bjørneboe, hvor jeg ble liggende i dekning til julaften, da en bil svingte opp utenfor Arnes leilighet. Klokken 6 om aftenen kjørte vi begge ut av byen til Steinkjær, hvor vi fikk ordnet med los og fikk oss ski, og bega oss innover fjellet mot Sverige. Jeg ble imidlertid liggende i 3 dager på en gård på norskesiden, da jeg ikke kunne bruke bena mer. Jeg ble kjørt med slede over grensen og hentet av svenske militære. I Sverige kom jeg under legebehandling og var bra etter en måneds tid.

For å fortsette med arrestasjonene, skal jeg tilføye forskjellige opplysninger jeg fikk senere mens jeg satt som distriktsspesialist ved militærkontoret i Stockholm:

Johan Vik ble sluppet ut etter å ha sittet noen få dager i fengslet. Et par dager etter at han var blitt arrestert, kom tyskerne til Melhus og hentet 6 tønner med våpen som Vik hadde hatt stående på et varelager i nærheten. Umiddelbart etter arrestasjonen av Behr ble Ole Dahl arrestert. Han begikk selvmord i fengselet. Med hensyn til brødrene Behrs arrestasjon skal her gjengis hva de selv forklarer:

Sikkerhetspolitiet hadde på vanlig måte kommet og ringt på døren hos dem om natten. Martin Behr gikk ned for å se hvem det var, og hadde smelt døren igjen for nesen på politiet, og gikk deretter opp og la seg. Tyskerne måtte bryte seg inn i huset, og Jens og Martin måtte kle på seg og ble kjørt til Vollan. Senere ble Jens ført ned til Misjonshotellet til herr Gemmecke. Gemmecke pekte da på en skrivemaskin og sa at for to dager siden hadde Hoff sittet og skrevet sin fullstendige tilståelse på den maskinen. Jens Behr var da klar over at Gemmecke hadde bløffet, da han hadde snakket med meg dagen i forveien, mens jeg lå i dekning. Jens Behr ble

vennskapelig behandlet, ble budt sigaretter, og han forteller selv at han hadde inntrykk av at Sikkerhetspolitiet visste absolutt alt om organisasjonen.

Christian Saxevik [Motstandskamp og våpensmugling - Historielaget Hommelviks Venner.](#), som stod for gruppen i Hommelvik, var blitt arrestert omtrent samtidig med meg. Han var senere ført i lenker tilbake til sitt hjemsted, og ble tvunget til å vise tyskerne hvor våpenlagrene var. Det må gås ut fra at tyskerne har fått hånden over alle lagrene ved Hommelvik.

Senere fikk jeg melding om at Martin Håbet, hans far og en til var arrestert. Etter sigende skulle Sikkerhetspolitiet av spurt Håbet om hvor det var blitt av en del tønner, som skulle være bragt inn til ham. Nu hadde Håbet, som tidligere nevnt, før mottatt en del våpen i form av tønner med revemat. Han hadde dessuten senere av meg fått i oppdrag å ta seg av en del sildetønner med våpen, som i nær fremtid skulle sendes inn til ham under en fingert adresse. Adressen var oppgitt for kontaktpunktet ute på Frøya.

Av de senere arrestasjoner kan nevnes en del navn på dem som stod i direkte forbindelse med meg: Det var Ola Åsgård for gruppen i Selbu, og Tulla Brun for den gamle gruppen i byen. Hun sto forøvrig i indirekte forbindelse med meg. Dessuten ble Hans Mørk i Trondheim og Arnt Mikkeltaug på Ørlandet arrestert bl. a.. Jeg vil heller ikke unnlate å bemerke, som en bekreftelse for de represalier tyskerne vanligvis tar, at de også i dette tilfellet tok samtlige av min familie som gisler, og beslagla alle eiendeler. Så vidt vites sitter de fremdeles inne.

Mulige forklaringer til arrestasjonene

Arrestasjonene er fremdeles en gåte for meg. Men jeg skal her fremkomme med forskjellige mistenkelige tilfeller som kanskje kunne føre et stykke på veien til gåtens løsning.

Cirka 3 uker før jeg var blitt arrestert fikk jeg en merkelig opplysning om en viss herr Adding [Karl Adding \(1913–1943\) – lokalhistoriewiki.no](#), som i et selskap skulle ha uttalt at han sto fore i en organisasjon på Ørlandet, som hadde hjulpet russiske og serbiske fanger over til Sverige, og han hadde servert omtrent den samme historie som Kåre Næsset tidligere hadde gitt meg. Da jeg ifølge andre opplysninger forsto at det måtte være noe galt med Adding, måtte jeg prøve å få underrettet Kåre Næsset [Kåre Nasset – Wikipedia](#) .

Jeg rykket inn den vanlige annonsen i avisen, avtalt mellom Kåre Næsset og meg, om rasjoneringskort som skulle være mistet på en viss strekning i byens gater. Kåre Næsset innfant seg allikevel ikke, og jeg prøvde å gi ham beskjed på en annen måte ved å sende ham en reklamebrosjyre for et assuranceselskap. Dette skjedde et par dager før min arrestasjon. De opplysninger jeg hadde fått tidligere om Adding, var at han skulle ha delt ut illegale skrifter på Værnes Flyplass, og at han hadde vært arrestert av sikkerhetspolitiet. Han slapp med kroner 3000 i mulkt. Mistenkelig.

Senere, mens jeg arbeidet i Stockholm, fikk jeg bekreftelse på Addings skitne virksomhet, da jeg fikk forklaring på hvilken rolle han spilte i Wullum-affæren. Wullum var dødsdømt, men hadde oppnådd å flykte. Han kom i forbindelse med vår organisasjon, men kom bort som følge av egen nervøsitet. Han kom senere i forbindelse med Adding, som hadde påtatt seg å hjelpe ham ut av landet. Han og en viss herr Nancke kjørte ham ut av byen, men da de var kommet til Hommelvik, ble de stoppet av en større avdeling bevæpnet tysk politi. Wullum skjøt øyeblikkelig, men ble selv skutt. Wullum og den tyske politioffiser Besken skjøt hverandre. Wullum er det ingen som har hørt noe mere til, men Besken ble under en storslagen hedningeseremoni begravet på Stavne heltekirkegård. Nancke, som i god tro hadde arbeidet sammen med Adding, var senere

kommet over til Sverige. Da han her fikk vite at han hadde arbeidet sammen med en angiver, holdt han på å begå selvmord av fortvilelse. Denne meddelelse har jeg fra en venn av Nancke, som besøkte ham på Kjeseter, mens han var der. Nanke skal nu være godkjent av de norske myndighetene i Sverige.

Senere, etter at jeg traff igjen Ruø og de øvrige karene fra Frøya på Patriotic School [Royal Victoria Patriotic School – Wikipedia](#), har jeg fått en meddelelse som bestyrker meg i min overbevisning om at det må være noe galt i forbindelse med Kåre Næssets virksomhet. En mann som kalte seg «Per» og som har vært meget sammen med Kåre Næsset, og som også er foranledningen til at karene fra Frøya måtte forlate landet, hadde kommet med uetterretteligheter om at jeg var gått over til kommunismen, og at jeg skulle ha sendt 40 000 kroner til Kåre Næsset for å hjelpe ham med å kjøpe Austråt Gods. Dessuten skulle Kåre Næsset være gått over til kommunismen.

For å komme tilbake til tilfellet Behr, så kan følgende, som hendte meg den tid jeg satt som distriktsspesialist i Stockholm, muligens være av interesse: Jeg får en dag et brev av en av mine kurerer fra en lokomotivfører på banen Storlien-Trondheim, og han skriver følgende:

«For en tid siden ble jeg arrestert av det tyske Sikkerhetspoliti og alt hva jeg har foretatt meg i den siste tid ble fortalt meg. Jeg hadde ikke annet å gjøre enn å tilstå. Jeg ble senere løslatt på følgende betingelser: Jeg skulle fortsette å ta imot brev fra dere i Stockholm, men overlate all posten til herr Gemmecke [Walter Gemmecke – Wikipedia](#). Samtidig skulle jeg ta med brev fra Gemmecke til dere. Jeg har vært flere ganger og besøkt Gemmecke privat, fått sigaretter og brennevin, og sist fikk jeg det brevet som jeg her vedlegger. Jeg er takknemlig for å få vite hva jeg skal gjøre, om jeg skal komme over [til Stockholm] eller om jeg skal fortsette. I alle tilfeller ber jeg dere om å svare på brevet jeg vedlegger.»

Det vedlagte brev var kodet, og jeg fikk den løst. Det viste seg å være skrevet av Martin Behr. Hovedinnholdet var omtrent slik:

«Cirka 19. desember ble min bror og jeg arrestert og Sikkerhetspolitiet forklarer at grunnen til vår arrestasjon var, at de hadde funnet en filosofibok tilhørende meg på Hoffs nattbord. Da jeg er en god venn av fru Hoff og jeg leste filosofi med henne, var det ikke noe vanskelig for meg å forklare grunnen til at boken var der. Hoffs arrestasjon og dramatiske flukt er forøvrig et kapittel for seg. Jeg er nu sluppet ut, og med hensyn til Jens, så har min mor vært nede på Misjonshotellet og forhørt seg. Det er visst muligheter for at Jens også snart slipper ut. Landgruppene må ansees for å være reddet ved Hoffs flukt. Det er lenge siden jeg har hørt fra dere, og vil gjerne fortsette å arbeide. Send mer penger.»

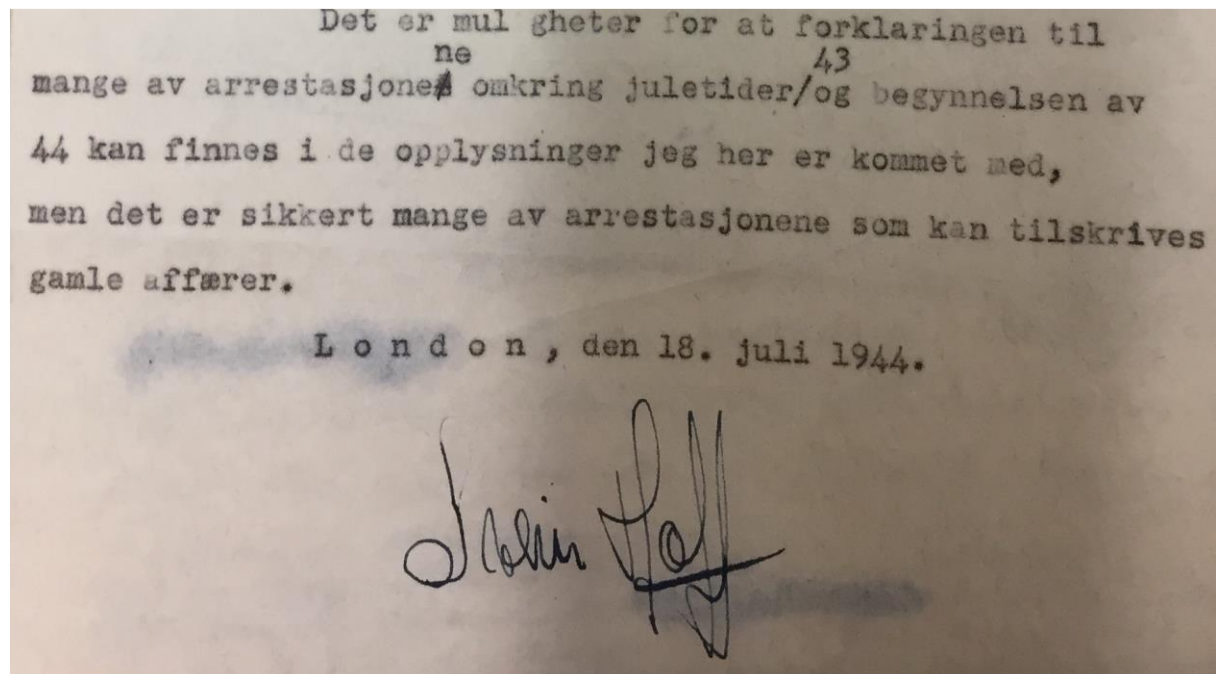
Brevene ble forelagt major Baumann og konsul Nilsen, og jeg hadde avfattet et svar på Martins brev, i den hensikt å prøve på å lage vår organisasjon hjemme ubetydelig i tyskernes øyne, men ved nærmere ettertanke og ved konferanse med Baumann og Nilsen, ble det av forsiktighetsgrunner og for ikke å kompromittere våre kamerater som satt i fengsel hjemme, besluttet å gi lokomotivføreren beskjed om at vi ikke lenger kunne benytte oss av hans verdifulle arbeid, og at vi ikke ville opprettholde noen korrespondanse med Gemmecke. Det ble i dette tilfelle overlatt til lokomotivførernes egen bedømmelse å avgjøre om han fant det nødvendig å forlate landet. Lokomotivføreren kom senere. Etter at Jens og Martin Behr var kommet til Sverige, fikk jeg følgende forklaring av Martin Behr med hensyn til den oppståtte uforståelige skrivelse: Jeg trodde først at han var blitt tvunget til å skrive den i fengselet: Vedkommende som Martin Behr tidligere hadde overlevert sine brev til for videreforsendelse til Sverige, var blitt arrestert, og en dag senere, etter at Martin Behr var sluppet ut, hadde far til vedkommende som ordnet med videreforsendelsen kommet til Martin og sagt, at hvis han hadde noen brev som skulle sendes,

så kunne han ordne det. Martin hadde så skrevet brevet, og overlevert det til faren, som da tydeligvis hadde levert det til Gemmecke. Han var muligens blitt truet til det.

Det er muligheter for at forklaringen til mange av arrestasjonene omkring juletider 1943 og begynnelsen av 1944 kan finnes i de opplysninger jeg her har kommet med, men det er sikkert mange av arrestasjonene som kan tilskrives gamle affærer.

London 18. juli 1944

Svein Hoff

Det er muligheter for at forklaringen til
mange av arrestasjonene omkring juletider⁴³ og begynnelsen av
44 kan finnes i de opplysninger jeg her er kommet med,
men det er sikkert mange av arrestasjonene som kan tilskrives
gamle affærer.

L o n d o n , den 18. juli 1944.

Svein Hoff

Kommentar, Geir: Senere, i ettertid, er forløpet i Gestapos opprulling av Lark blitt klarere, se [Motstandskamp og våpensmugling - Historielaget Hommelviks Venner](#).